

Eenmeting veiligheid en leefbaarheid rondom azc Zutphen

In opdracht van

Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
Gemeente Zutphen

Opmaak

M. Grotens, Bureau Beke

Met medewerking van

A. Smulders, Bureau Beke
L. Scholten, Bureau Beke

Kuppens, J. en Ferwerda, H.

Eenmeting veiligheid en leefbaarheid rondom azc Zutphen

© 2017, Bureau Beke

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

No part of this publication may be reproduced in any form by print, photo print or other means without written permission from the authors.

1 Achtergrond

Rapportage eenmeting: multibronnenonderzoek

Voor u ligt een rapportage die op basis van de eenmeting tot stand is gekomen. Deze rapportage bestaat uit een vergelijkende analyse van de nul- en eenmeting die onder 621 omwonendenadressen in de buurt van het inmiddels gestarte azc Zutphen aan de Voorsterallee is verspreid. De nulmeting is de startmeting in een reeks geweest en is nog voor de start van azc Zutphen, in juni 2016, uitgevoerd. De eenmeting bestaat uit de eerste vervolgmeting onder dezelfde omwonenden (afgenomen in november 2016) en diverse registraties van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de politie.

1.1 Inleiding

In juli 2016 is een start gemaakt met het huisvesten van asielzoekers in het asielzoekerscentrum (azc) aan de Voorsterallee in Zutphen (wijk Noordveen). Dit is een uitvloeisel van het verzoek van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) aan de gemeente Zutphen om medewerking te verlenen aan opvang van asielzoekers in de voormalige recherche- en kaderschool aan de Voorsterallee. Om het azc goed in te bedden in de wijk Noordveen, heeft het college besloten om een aantal randvoorwaarden in te vullen. Het gaat dan onder andere om de volgende zaken:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse ten aanzien van de leefbaarheid en veiligheid (uitgevoerd);¹
- Het uitvoeren van nul- en vervolgmetingen leefbaarheid en veiligheid, volgend op de risicoanalyse (nulmeting uitgevoerd)²;
- Het opstellen van een beheerplan met daarin beheersmaatregelen die volgen uit de risicoanalyse (uitgevoerd);
- Het opstellen van een bedrijfsnoodplan door het COA (uitgevoerd);
- Het inrichten van een omwonendenoverleg (uitgevoerd).

Aan Bureau Beke is gevraagd om de nulmeting, voorafgaand aan de start van het azc, en de jaarlijkse vervolgmetingen uit te voeren. In de risicoanalyse (Kuppens, Scholten en Ferwerda, 2016) zijn hiervoor suggesties gegeven die samen met de ingestelde Werkgroep Nulmeting (een delegatie van omwonenden, gemeente Zutphen en het COA) verder zijn uitgewerkt.

1. Kuppens, Scholten en Ferwerda (2016).

2. Kuppens en Ferwerda (2016).

Het doel van de metingen is om inzichtelijk te krijgen waar aandachtspunten rondom leefbaarheid en veiligheid liggen die eventueel door maatregelen beïnvloed kunnen worden. De metingen richten zich dan ook op bronnen die inzicht geven in beïnvloedbare aandachtspunten na de komst van het azc. Daarmee hebben de metingen het karakter van een dynamische, handelingsgerichte monitor; uitkomsten van metingen kunnen direct in dienst staan van het treffen van mogelijke maatregelen.

1.2 De onderzoeksvragen voor de metingen

Op basis van overleg tussen omwonenden en gemeente Zutphen en in samenspraak met de Werkgroep Nulmeting zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Wat is de invloed van de komst van het azc op de leefbaarheid en veiligheid in de wijk Noordveen?
2. Welke concrete aanwijzingen geven de metingen om de al bestaande maatregelen ten behoeve van veiligheid en leefbaarheid rondom azc Zutphen te optimaliseren? Deze vraag kan zowel positief (er is bijvoorbeeld sprake van minder overlast/onveiligheidsgevoel) als negatief (er is bijvoorbeeld sprake van meer overlast/onveiligheidsgevoel) geïnterpreteerd worden.

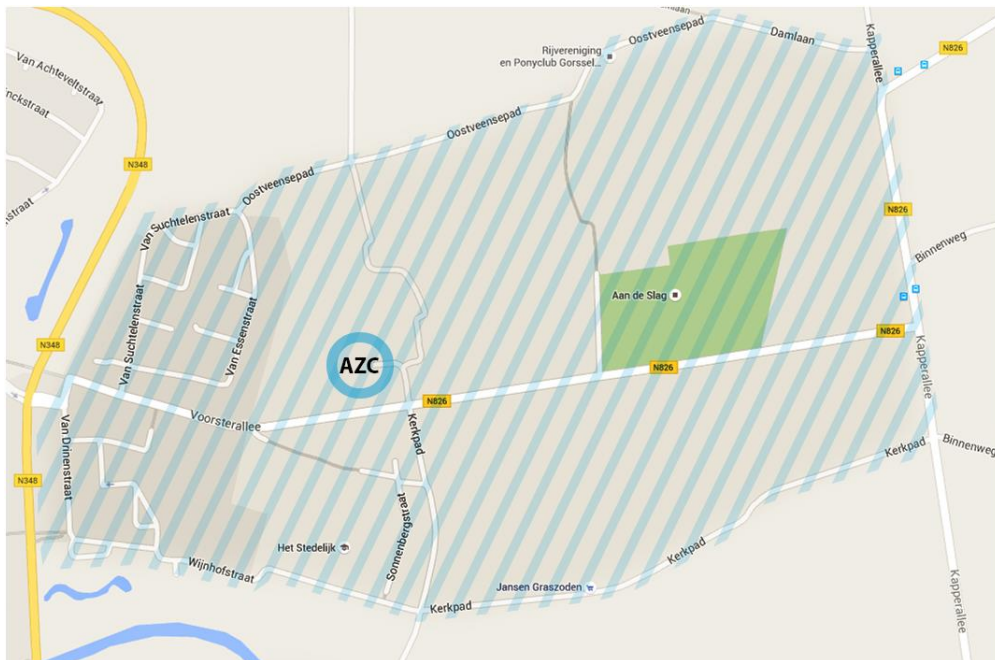
In de rapportage van de nulmeting (Kuppens en Ferwerda, 2016) zijn de onderzoeksvragen nog niet beantwoord omdat deze de situatie voor de start van het azc weergeeft. Op grond van de eenmeting kan een vergelijking gemaakt worden met de nulmeting. Onderhavige rapportage is hiervan het resultaat.

Bij de metingen is het belangrijk om de focus goed te leggen. Omdat we niet kunnen en willen uitsluiten dat ook niet-azc-bewoners verantwoordelijk zullen zijn voor een ontwikkeling in bepaalde incidenten, vormt het duiden van de incidenten een rode draad in de metingen. Altijd moet voorop staan dat het in de metingen gaat om *de aan het azc of aan zijn bewoners te verbinden overlast*. Het is belangrijk om dit zoveel mogelijk te objectiveren.

1.3 Afbakening van het onderzoeksgebied

Voorafgaand aan de metingen is gekeken welk onderzoeksgebied gekozen moet worden. Dit is zowel voor het uitzetten van de enquêtes onder omwonenden als het analyseren van de politieregistraties van belang. In samenspraak met alle betrokken partijen is het gebied ten oosten van de N348 (de Den Elterweg) tot aan de Kapperallee geselecteerd, met het Oostveensepad en de Wijnhofstraat/Kerkpad als Noord-Zuidgrens. Zie in figuur 1.1 het gearceerde gebied:

Figuur 1.1: het geselecteerde onderzoeksgebied voor de nul- en vervolgmetingen

1.4 Inkadering van de metingen

Er wordt een onderscheid gemaakt in belevings- en feitenonderzoek. Het eerste soort onderzoek bestaat uit het raadplegen van burgers via een enquête en het interviewen van betrokken partijen (winkeliers, omwonenden en handhavers). Het tweede soort onderzoek bestaat uit het uitvoeren van metingen en analyses van incidentregistraties.

Centraal in de metingen staan overlast, criminaliteit en veiligheidsbeleving. De bedoeling is om in de metingen te focussen op azc Zutphen en zijn bewoners. Dit betekent dat in de metingen geen vergelijking met andere opvanglocaties zal plaatsvinden, maar alleen de ontwikkeling rondom azc Zutphen zal worden meegenomen.

Bij de vragen aan burgers is gekeken naar vragen die in andere enquêtes aan burgers zijn gesteld. Zo is gekeken naar metingen in Breda en Oranje. Bewust is ervoor gekozen om geen al te uitgebreide, maar juist een kernachtige vragenlijst samen te stellen, om een zo groot mogelijke respons te bewerkstelligen.

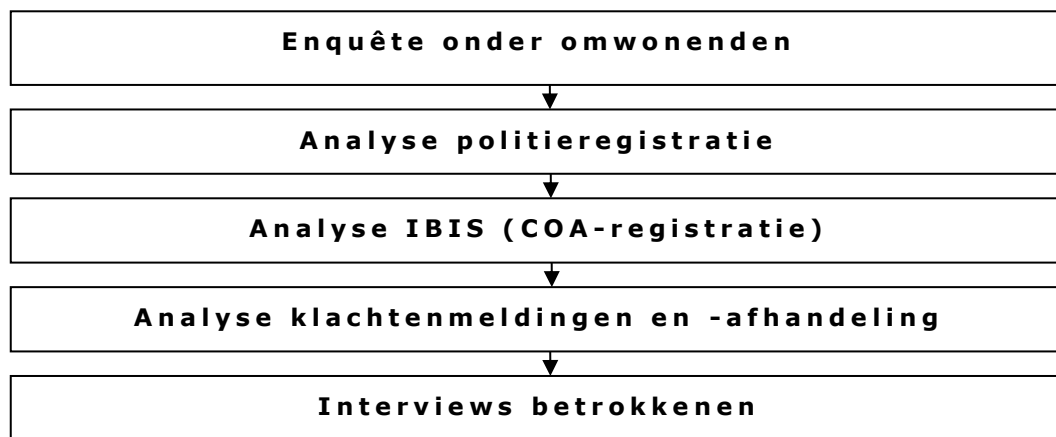
Vanaf de eenmeting levert het COA de incidentdata uit IBIS en de aldaar binnen gekomen klachten. De data van het COA uit IBIS zullen eerst samen met het COA worden doorgenomen, om in ieder geval een schifting aan te brengen in incidenten en overtreding van huisregels. In de metingen richten we ons namelijk op de eerste soort. Daarnaast levert de politie geregistreerde incidenten uit hun bedrijfsprocessensysteem.

2 Onderzoeksmethoden

Vanuit een zuiver wetenschappelijk-technische benadering is het uitvoeren van nul- en vervolgmetingen goed mogelijk, maar het toewijzen van effecten aan veranderingen (in dit geval de komst van het azc) des te lastiger. Bureau Beke hecht er veel waarde aan om vanuit diverse perspectieven de ontwikkelingen van de komst van het azc en zijn bewoners te duiden. Dit betekent voor ons dat we ons niet baseren op een enkele bron, maar op meerdere. Daarbij is het de uitdaging om op onafhankelijke wijze de bronnen met elkaar te duiden, zelfs als bronnen elkaar tegenspreken.

Om invulling te geven aan de uitvraag van de gemeente Zutphen en het COA voert Bureau Beke in de metingen het volgende onderzoek uit:

Figuur 2.1: onderzoeksontwerp voor de metingen

Het zijn onderzoekshandelingen die allemaal voor de vervolgmetingen gelden. In de nulmeting is alleen een enquête onder omwonenden uitgevoerd.

Raadplegen burgers (zowel in nul- als vervolgmetingen): in overleg met de Werkgroep Monitoring is besloten om een schriftelijke enquête uit te voeren. Zowel in de nul- als de eenmeting is de enquête uitgezet onder ieder adres in de omgeving van het azc, 621 adressen in totaal. In de vragenlijst is gevraagd of één op het adres aanwezige persoon van boven de 18 jaar de vragenlijst wil invullen. De wijkteams hebben burgers meerdere malen geattendeerd op de enquête. Zie bijlage 1 voor de enquête.

Voor de inhoud van de nul- en vervolgmetingen is gebruik gemaakt van diverse bronnen. Zo zijn al elders, bijvoorbeeld in Oranje en Breda, soortgelijke enquêtes uitgezet (Intraval, 2015 en gemeente Breda, 2015). Daarnaast zijn suggesties vanuit de Werkgroep Monitoring in de enquête opgenomen. Een aantal zaken is bewust niet meegenomen in de enquête. Het gaat dan om het volgende:

- Er is vanwege de garantie van anonimiteit niet naar postcode en huisnummer gevraagd, maar alleen naar de straat waarin respondenten wonen;
- Er is alleen naar het geslacht als achtergrondgegeven van respondenten gevraagd, niet naar bijvoorbeeld leeftijd of geboorteland. Dit is gedaan om te kijken of er eventueel verschillen in veiligheidsbeleving tussen mannen en vrouwen voorkomen.

Het moment van meten

Uit onderzoekservaring weet Bureau Beke dat het niet reëel is om burgers naar bijvoorbeeld incidenten of slachtofferschap in het afgelopen jaar te bevragen; deze periode is te lang en te diffuus. Dit pleit dan ook voor het terugkijken op bijvoorbeeld de laatste drie maanden, hetgeen ook in de monitor rondom een azc in Breda is gebeurd (gemeente Breda, 2015).

Een aandachtspunt is dat Zutphense burgers in bijvoorbeeld april van ieder jaar vooral zullen terugkijken naar wintermaanden als de driemaandenperiode wordt gekozen. Uit ervaring weten we dat overlast rondom opvangvoorzieningen in de wintermaanden beduidend lager ligt dan in de zomermaanden. In de bijeenkomst van de Werkgroep Monitoring van 21 maart 2015 is daarom besloten om de nulmeting net voor de opening van het azc uit te voeren en vervolgens de vervolgmetingen in november 2016 af te nemen. Met de rapportages wordt gewacht tot in het begin van het daaropvolgende jaar, zodat de incidentregistratie van de politie en het COA een volledig jaar (tot en met 31 december) beslaat.

Analyse van IBIS (alleen in vervolgmetingen): door het COA is toegezegd dat Bureau Beke incidentregistraties in IBIS kan inzien en kan analyseren. Bureau Beke heeft deze registratie eerst samen met COA-medewerkers gedeeld, om zo in ieder geval een verschil te maken tussen het overtreden van huisregels en andere incidenten. Bij de onderverdeling van de andere incidenten valt te denken aan incidenten tegen medebewoners, incidenten tegen personeel en incidenten tegen beveiliging.

Analyse politieregistratie (alleen in vervolgmetingen): de feitenanalyse valt uiteen in een algemene feitenanalyse en een specifieke feitenanalyse. Door middel van de algemene feitenanalyse wordt een beeld van de ontwikkeling in overlast in de buurt van het geplande azc geschetst, over langere periode (vanaf januari 2012 tot en met december 2016). Concreet is aan de politie van Eenheid Oost-Nederland gevraagd om in het registratiesysteem Basisvoorziening Handhaving (BVH) op relevante incidentcodes informatie aan te leveren. We hebben bewust gekozen voor een lange incidentperiode in de metingen, om zo eventuele trends in incidenten te kunnen opmerken. In de specifieke feitenanalyse is gekeken naar incidenten die geregistreerd staan op het adres van het nieuwe azc (vanaf de start van het azc).

De registraties zijn opgedeeld naar delictcategorieën, bijvoorbeeld geweld, vermogensgerelateerde en overlastgerelateerde feiten. De feiten zijn in samenspraak met de betrokken partijen geselecteerd. Dit is noodzakelijk, omdat bijvoorbeeld in de Omgevingsmeting van de gemeente Breda (Gemeente Breda, 2015) veel incidentsoorten worden genoemd zonder deze te duiden. Juist dit duiden is naar onze mening essentieel.

Intermezzo: 'gevoelige' incidenten op een hoger niveau tillen

De incidentregistratie bij de politie kan ook bepaalde gevoeligheden naar boven brengen. Zo bestaat de wens om ook zedenfeiten mee te nemen in de registratie. Voor dergelijke incidenten zal Bureau Beke, vanwege herleidbaarheid naar dader en slachtoffer, alleen op het niveau van het gehele gebied rapporteren, niet op straatniveau.

Analyse klachtenmeldingen en –afhandeling (alleen in vervolgmetingen): het COA maakt gebruik van een klachtenregeling voor bewoners en derden. Klachten worden op een zogenaamd Extern Klachtenformulier vastgelegd. Daarop staan de datum, het tijdstip en de beschrijving van de klacht. Verder staat vermeld wat er met de klacht is gebeurd en of de klacht naar tevredenheid is opgelost. Deze klachtenformulieren zijn van het COA ontvangen en geanalyseerd. Daarbij is naar de volgende aspecten gekeken:

- Hoeveel klachten komen jaarlijks voor?
- Van welke aard zijn de klachten?
- Wat is er met de klachten gebeurd?
- Wat is het oplossingspercentage van de klacht?

Interviews betrokkenen (alleen in de vervolgmetingen): Met een aantal betrokken partijen zijn de onderzoeksresultaten die uit de bronnen naar voren komen teruggekoppeld. Dit is ten eerste met de Werkgroep Monitoring gebeurd, waarin burgers, een vertegenwoordiger van de gemeente Zutphen en vertegenwoordigers van het COA zitting hebben. Ook zijn de resultaten van de twee metingen teruggekoppeld met de klankbordgroep, waarin omwonenden zijn vertegenwoordigd en waarin ook de politie aanwezig is. In de terugkoppeling zijn de relevante zaken rond veiligheid en leefbaarheid meegenomen. Deze ervaringen uit de terugkoppeling zijn naast de resultaten uit de gebruikte bronnen gelegd, om te kijken of het beeld vanuit de Werk- en klankbordgroep strookt met het beeld uit de bronnen.

3 De resultaten van de enquête onder omwonenden

In dit hoofdstuk worden de enquêteresultaten beschreven. Daarbij wordt paragraafsge-
wijs de volgende indeling gehanteerd:

-1- Achtergrondgegevens

- Aantal ingevulde enquêtes;
- Achtergronden van invullende omwonenden;
- Respons van straten direct in de buurt (eerste schil) en verderop gelegen (tweede schil).

-2- Vormen van overlast en criminaliteit

- Momenteel ervaren overlast voor de komst van het azc;
- Momenteel ervaren criminaliteit;
- Ervaren overlast/criminaliteit gerelateerd aan geslacht, invulrespons en eerste versus tweede schil.

-3- Huidig veiligheidsgevoel

- Momenteel veiligheidsgevoel;
- Cijfer veiligheidsgevoel;
- Het veiligheidsgevoel gerelateerd aan geslacht, invulrespons en eerste versus tweede schil.

-4- Verwachte invloed van verblijf van vluchtelingen in het AZC op het veiligheidsgevoel en de leefbaarheid in de omgeving

- Verwachting over het veiligheidsgevoel over drie maanden;
- Invloed verblijf van vluchtelingen op de leefbaarheid in de omgeving;
- Voorgaande twee items gerelateerd aan geslacht, invulrespons en eerste versus tweede schil.

In de resultaatbeschrijving wordt de nadruk gelegd op significante verschillen tussen de nul- en eenmeting. Dit houdt in dat de gevonden verschillen niet op basis van toeval zijn gevonden, maar dat er sprake is van substantiële verschillen. In bijlage 1 staan alle tabellen met de betreffende percentages in de nul- en eenmeting. Daarin is te zien dat er op iedere vraag verschillen voorkomen. Omdat een deel daarvan niet significant is, worden deze niet in dit hoofdstuk beschreven.

3.1 Achtergrondgegevens

Van de 621 uitgezette vragenlijsten zijn er in de nulmeting 228 (36,7 procent) en in de eenmeting 249 (40,1 procent) retour ontvangen. De respons in de eenmeting ligt dus iets hoger.

De verdeling tussen mannen en vrouwen is nagenoeg gelijk tussen de twee metingen en kent een lichte oververtegenwoordiging in vrouwen: in de nulmeting gaat het om 52,8 procent en in de eenmeting om 52,3 procent vrouwen.³

Voor verderop in dit hoofdstuk uitgevoerde verdiepende analyses zijn de straten ingedeeld in laagresponderende straten (0,0-33,3 procent), middelresponderende straten (33,4-66,6 procent) en hoogresponderende straten.

Daarnaast is in overleg met de Werkgroep Monitoring een indeling gemaakt in naburige straten rond het azc en de looproutes ('eerste schil') en de verder gelegen straten ('tweede schil'). In de eerste schil zitten Damlaan, Kerkpad, Sonnenbergstraat, Van Essenstraat en Voorsterallee, in de tweede schil de resterende straten. Het blijkt dat de respons in de eerste schil zowel in de nulmeting als in de eenmeting significant hoger ligt, maar in de eenmeting minder is geworden: 64,5 procent om 39,9 procent in de nulmeting en 51,8 om 48,2 in de eenmeting.⁴ Hoewel de tweede schil dus minder vragenlijsten heeft ingevuld, is de respons daar in de eenmeting wel toegenomen.

3.2 Ervaren vormen van overlast en criminaliteit

Ervaren overlast

In bijlage 1, tabel 3.1, staat de volledige tabel met daarin de percentages al dan niet door omwonenden ervaren overlast, zowel ten tijde van de nulmeting als de eenmeting. Toen het azc nog niet operationeel was (nulmeting), werden door de omwonenden vooral verkeersgerelateerde overlast ervaren. Met name de overlastgevende rol van auto's versus voetgangers en (brom)fietzers bleek daarin groot.

Na de eenmeting blijkt de overlast op meerdere terreinen toe te nemen. Het gaat dan om de volgende overlastvormen:

- Onveilige verkeerssituatie tussen auto's/(brom)fietzers
- Onveilige verkeerssituatie tussen (brom)fietzers/voetgangers
- Rommel op straat
- Hard praten/schreeuwen
- Rondhangende personen
- Samenscholing/groepsvorming door personen
- Dronken mensen op straat
- Mensen die anderen lastigvallen
- Inbreuk op privacy

3. In de nulmeting hebben 218 omwonenden, tegenover 239 omwonenden in de eenmeting, hun geslacht vermeld.

4. Verschil is voor beide metingen significant op niveau $p < .01$.

Overlast door te hard rijden door auto's, door harde muziek en parkeerproblemen zijn volgens de omwonenden niet substantieel veranderd.

Aanvullende significantieanalyses wijzen het volgende nog uit als het gaat om ervaren overlast:

- Net zoals in de nulmeting vertoont overlastervaring in de eenmeting geen verschillen naar geslacht;
- In de nulmeting ervaart juist de tweede schil vaker matige of veel overlast vanwege rommel op straat;⁵ in de eenmeting is dit significante verschil tussen de schillen afwezig. Daarentegen ontstaan in de eenmeting verschillen op het gebied van hard praten/schreeuwen en de inbreuk op de privacy; beide overlastvormen komen meer in de binnenste schil voor.⁶
- Juist de hoogresponderende straten ervaren in de nulmeting vaker veel overlast vanwege te hard rijdende auto's en onveilige verkeerssituaties tussen auto's en (brom)fietzers, maar deze verschillen tussen de laag-, midden- en hoogresponderende straten vallen in de eenmeting weg.⁷ Daarentegen ontstaan andere verschillen in de eenmeting: juist hoogresponderende straten ervaren veel overlast vanwege hard praten/schreeuwen.⁸ En laagresponderende straten ervaren juist veel overlast vanwege parkeerproblemen.⁹

Ervaren slachtofferschap vanwege criminaliteit

In bijlage 1, tabel 3.2, staat de volledige tabel met daarin de percentages slachtofferschap vanwege bepaalde vormen van criminaliteit, zowel ten tijde van de nulmeting als de eenmeting. Uit de tabel blijkt dat in de nulmeting direct slachtofferschap (eigen ervaringen) van criminaliteit minder voorkomt dan indirect slachtofferschap (in de omgeving). Daarnaast hebben tien bewoners in de nulmeting aangegeven overige vormen van criminaliteit te hebben ervaren. Dit had veelal te maken met overlast (van

5. Het percentage van de eerste schil bedraagt 0,9 procent, van de tweede schil 8,7 procent. Het verschil is significant op niveau $p < .05$.

6. Het percentage 'veel overlast vanwege hard praten/schreeuwen' bedraagt in de eenmeting 25,2 en 11,9 voor respectievelijk de binnenste en de buitenste schil. Het verschil is significant op niveau $p < .01$. Het percentage 'veel overlast vanwege inbreuk op de privacy' bedraagt in de eenmeting 8,8 en 1,7 voor respectievelijk de binnenste en de buitenste schil. Het verschil is significant op niveau $p < .05$.

7. De percentages in de nulmeting voor laag-, middel- en hoogresponderende straten zijn respectievelijk 7,9, 13,3 en 31,7 procent. De verschillen zijn beiden significant op niveau $p < .01$.

8. In de eenmeting ervaart 26,2 procent van de omwonenden in de hoogresponderende straten veel overlast, versus 7,3 en 14,7 procent in respectievelijk de laag- en middelresponderende straten. Het verschil is significant op niveau $p < .01$.

9. In de eenmeting ervaart 36,4 procent van de omwonenden in de laagresponderende straten matige of veel overlast, versus 10,3 en 14,0 procent in respectievelijk de middel- en hoogresponderende straten. Het verschil is significant op niveau $p < .01$.

verkeer en van het uitlaten van honden), inbraken die dateren van voor de afgelopen drie maanden en een vernieling van een auto. Ook is twee keer illegaal afval gedumpt.

In de eenmeting blijkt slachtofferschap op de meeste criminaliteit zowel toe- als afgenomen, maar veelal niet-significant. Wel is winkeldiefstal significant toegenomen ($n=10$), terwijl dit in de nulmeting niet werd gerapporteerd.¹⁰

Daarnaast hebben achttien bewoners in de eenmeting aangegeven overige criminaliteit te hebben ervaren. Dit had veelal te maken met ongewenst contact zoeken door asielzoekers, belaging door groepen asielzoekers, verdachte situaties, een inbraak in auto's, gevaarlijk fietsgedrag en bedelen. De laatste twee zijn overlastfeiten.

Uit de nulmeting kwam naar voren dat aanvullende significantieanalyses niet wijzen op verschillen in slachtofferschap vanwege criminaliteit voor wat betreft geslacht, respons en eerste/tweede schil. In de eenmeting blijken juist dat mannen meer diefstal signaleren dan vrouwen.¹¹ Zowel in de nul- als de eenmeting komen geen verschillen in responderende straten voor. Wel ontstaat er een verschil tussen de eerste en tweede schil voor wat betreft slachtofferschap van graffiti in de omgeving: dit ligt in de buitenste schil aanmerkelijk hoger.¹²

3.3 Huidig veiligheidsgevoel

Aan burgers is in beide metingen gevraagd of ze zich de afgelopen drie maanden in de eigen buurt wel eens onveilig hebben gevoeld. In de nulmeting hebben 24 burgers (10,6 procent) aangegeven wel eens een onveilig gevoel te hebben, terwijl dit in de eenmeting 82 burgers (33,6 procent) zijn.¹³

In de nulmeting werden de volgende redenen voor het onveiligheidsgevoel aangehaald: hangjongeren/scholieren, intimidatie/bedreiging, onbekenden die vaag rondhangen, de onveiligheid rond de tunnel, slechte verlichting, overlast vanwege geluid/muziek, het te harde rijden door auto's en het gebrekkige sluitwerk in de flats. In de eenmeting zijn de redenen uit de nulmeting ook genoemd. Daarnaast worden nog de angst om 's avonds langs het azc te lopen, groepen vreemden/asielzoekers op straat of rond de woningen. Meerdere mensen geven specifiek aan zich niet meer veilig te voelen in het hondenloosgebied, bij de fietstunnel en in de Wijnhofstraat, het Kerkpad en de Voorsterallee.

Gemiddeld zijn omwonenden in de nulmeting zeer positief over hun veiligheidsgevoel in hun eigen buurt op dit moment: er wordt een 8,5 gegeven. In de eenmeting is dit cijfer

10. De omwonenden geven in de vragenlijst aan dat negen van de tien winkeldiefstallen zijn terug te voeren op asielzoekers.

11. Van de mannen geeft 7,9 procent dit in de eenmeting aan, versus 0,8 procent van de vrouwen. Het verschil is significant op niveau $p<.01$.

12. Het verschil bedraagt 7,8 procent slachtoffers van graffiti in de omgeving in de buitenste schil versus 1,6 procent in de binnenste schil. Het verschil is significant op niveau $p<.05$.

13. Het verschil is significant op niveau $p<.01$.

gedaald en geven de omwonenden een 7,1 als gemiddeld cijfer.¹⁴ Aanvullende significantieanalyses wijzen het volgende uit rondom het veiligheidsgevoel:

- Het veiligheidsgevoel vertoont in beide metingen geen verschillen naar geslacht;
- Er treedt voor beide metingen tussen de twee schillen geen significant verschil in veiligheidsgevoel op;
- Juist in laagresponderende straten ligt het veiligheidsgevoel in de nulmeting significant lager: 7,7 om 8,7 (middelresponderende straten) en 8,6 (hoogresponderende straten).¹⁵ In de eenmeting komt geen significant verschil tussen de responderende straten voor.

3.4 De invloed van het verblijf van vluchtelingen in het azc

Aan omwonenden is in beide metingen gevraagd wat de verwachting van de veiligheidsbeleving in de eigen buurt over ongeveer drie maanden is. In de nulmeting heeft geen van de omwonenden aangegeven zich veiliger te gaan voelen, 51,1 procent zal zich naar verwachting hetzelfde voelen en 48,9 procent onveiliger. In de eenmeting wordt door burgers aangegeven dat men zich veiliger zal voelen (1,3 procent), hetzelfde zal voelen (77,3 procent) of onveiliger zal voelen (21,5 procent). Een nadere analyse wijst uit dat er significante verschillen tussen de metingen ontstaan als gekeken wordt naar mensen die zich over drie maanden enerzijds even veilig/veiliger of onveiliger voelen. In de eenmeting ligt het percentage mensen dat zich over drie maanden even veilig/veiliger voelt significant hoger dan in de nulmeting: 78,5 om 51,1 procent.¹⁶ Kennelijk hadden burgers in de nulmeting de verwachting dat er meer onveiligheid op ze af zou komen en lijkt dat minder het geval.

Aanvullende significantieanalyses wijzen in beide metingen het volgende uit rondom het toekomstige veiligheidsgevoel:

- Het toekomstige veiligheidsgevoel vertoont geen verschillen naar geslacht;
- Ook treden geen verschillen op naar responderende straten en eerste en tweede schil.

Ten slotte is aan omwonenden gevraagd welke invloed het verblijf van vluchtelingen in het azc op de leefbaarheid van de omgeving zal hebben. In de nulmeting geeft het grootste deel (43,2 procent) van de omwonenden aan dit niet te weten, 41,0 procent verwacht een negatieve invloed, 13,7 procent geen invloed en 2,2 procent een positieve invloed.¹⁷ In de eenmeting zijn omwonenden meer zeker over hun verwachting: nog maar 16,4 procent geeft aan dit niet te weten. De rest verwacht een negatieve invloed

14. Het verschil is significant op niveau $p < .01$.

15. Verschillen zijn significant op niveau $p < .01$.

16. Het verschil is significant op niveau $p < .01$.

17. Vanwege afrondingsverschillen tellen deze percentages niet op tot 100,0 procent.

(39,5 procent), geen invloed (39,9 procent) of een positieve invloed (4,2 procent).¹⁸ Aanvullende significantieanalyses wijzen het volgende uit rondom de te verwachten toekomstige invloed:

- Beduidend meer vrouwen geven in de nulmeting aan niet te weten welke invloed het verblijf van vluchtelingen zal hebben, terwijl meer mannen een negatieve invloed verwachten;¹⁹ Dit significante verschil in onwetendheid tussen vrouwen en mannen is in de eenmeting verdwenen, alsmede de gedachte over de negatieve invloed.²⁰
- Er treden voor beide metingen geen verschillen op naar responderende straten en eerste en tweede schil.

Ongeveer vier op de tien omwonenden geeft aan een negatieve invloed van de vluchtelingen te verwachten. Aan deze burgers is nog gevraagd hoe zich dat uit. In volgorde van meest keren aangegeven werd genoemd: het is drukker in de omgeving (40,2 procent),²¹ onveilige verkeerssituaties (36,9 procent),²² meer geluidsoverlast (28,5 procent),²³ sociale impact op de omgeving (23,7 procent), meer rommel (22,1 procent), rondhangende vluchtelingen, (22,1 procent), minder privacy (14,1 procent), meer criminaliteit (8,4 procent) en trager internet (8,0 procent). Daarnaast wordt door omwonenden in enkele gevallen zelf ook nog (seksuele) intimidatie, alcohol- en drugsgebruik en de onveilige situatie in de supermarkt genoemd.

18. Verschillen zijn significant op niveau $p < .01$

19. 52,4 procent mannen versus 28,9 procent vrouwen verwachtte een negatieve invloed. 31,1 procent mannen versus 56,1 procent vrouwen geeft aan het niet te weten. Het verschil is significant op niveau $p < .01$.

20. De verschillen zijn in de eenmeting nagenoeg verdwenen: 47 mannen om 44 vrouwen zien een negatieve invloed, 44 om 46 geen invloed, 5 om 5 een positieve invloed en 13 om 25 weet het niet.

21. Hoogresponderende straten verwachten meer drukte: 46,7 procent tegenover 21,8 procent (laagresponderende straten) en 44,1 procent (middelresponderende straten). Het verschil is significant op niveau $p < .01$. Ook de binnenste schil verwacht meer drukte in vergelijking met de buitenste schil: 47,2 om 33,1 procent. Het verschil is significant op niveau $p < .05$. Op geslacht komen geen significante verschillen voor.

22. Hoogresponderende straten verwachten meer onveilige verkeerssituaties: 43,3 procent tegenover 20,0 procent (laagresponderende straten) en 36,8 procent (middelresponderende straten). Het verschil is significant op niveau $p < .05$. Ook de binnenste schil verwacht meer onveilige verkeerssituaties in vergelijking met de buitenste schil: 44,1 om 28,0 procent. Het verschil is significant op niveau $p < .01$. Op geslacht komen geen significante verschillen voor.

23. Hoogresponderende straten verwachten meer geluidsoverlast: 41,0 procent tegenover 9,1 procent (laagresponderende straten) en 22,1 procent (middelresponderende straten). Het verschil is significant op niveau $p < .05$. Ook de binnenste schil verwacht meer geluidsoverlast in vergelijking met de buitenste schil: 40,2 om 16,2 procent. Het verschil is significant op niveau $p < .01$. Op geslacht komen geen significante verschillen voor.

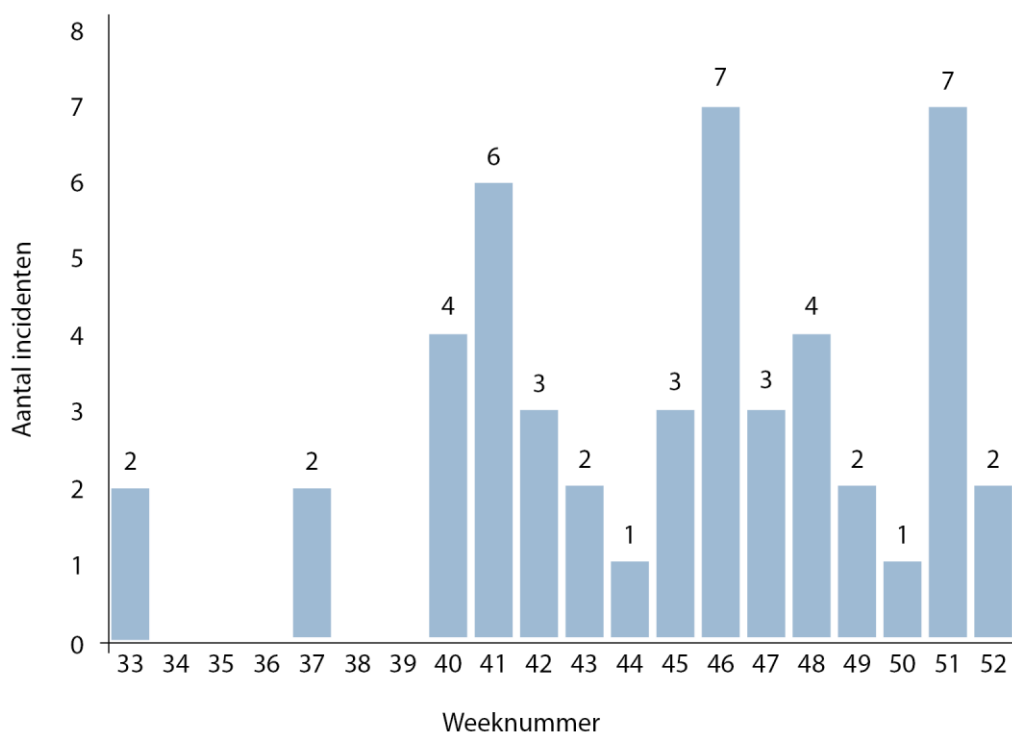
4 Incidenten opgetekend

In dit hoofdstuk worden de geregistreerde incidenten in IBIS en BVH, de incidentregistratiesystemen van respectievelijk het COA en de politie beschreven. Na de beschrijving van de incidenten volgt een paragraaf over de door omwonenden ingediende klachten.

4.1 De incidenten in IBIS (COA)

In totaal zijn door het COA 49 incidenten geregistreerd vanaf de start van het azc (week 33) tot en met eind december 2016 (week 52). De verdeling in incidenten per week ziet er als volgt uit:

Figuur 4.1: incidenten AZC Zutphen week 33-52 2016

De incidenten zijn als volgt op te delen:²⁴

- Fysieke agressie tegen personeel/politie (n=2) en medebewoner(s) (n=11);
- Verbale agressie tegen personeel/politie (n=7) en medebewoner(s) (n=2);
- Non-verbale agressie tegen personeel/politie (n=1);
- Bedreiging van medebewoner(s) (n=6);
- Suïcidedreiging (n=5);
- Zelfverwonding (n=5);

24. Soms zijn incidenten in twee categorieën in te delen. Het zwaarste incident is dan meegenomen in de analyse.

- Medische problemen (n=7);
- Huiselijk geweld (n=1);
- Seksueel ongeremd gedrag (n=1);
- Aanranding van azc-bewoner (n=1).

4.2 De incidenten in BVH (politie)

Van de politie zijn incidenten ontvangen die betrekking hebben op hetzelfde gebied waarin de enquête is uitgezet. Zie voor het exacte gebied figuur 1.1. De incidenten spelen zich af over een periode van januari 2012 tot en met december 2016.

Zoals al eerder aangegeven valt de incidentenanalyse uiteen in een algemene feitenanalyse en een specifieke feitenanalyse. In de algemene feitenanalyse wordt een beeld van de ontwikkeling in incidenten van het geplande azc geschetst, over langere periode (vanaf januari 2012 tot en met december 2016). Dit gebeurt op halfjaarbasis, zodat in het laatste half jaar van 2016 tevens het eerste half jaar van het azc valt. In de specifieke feitenanalyse is gekeken naar incidenten die geregistreerd staan op het adres van het nieuwe azc (vanaf de start van het azc).

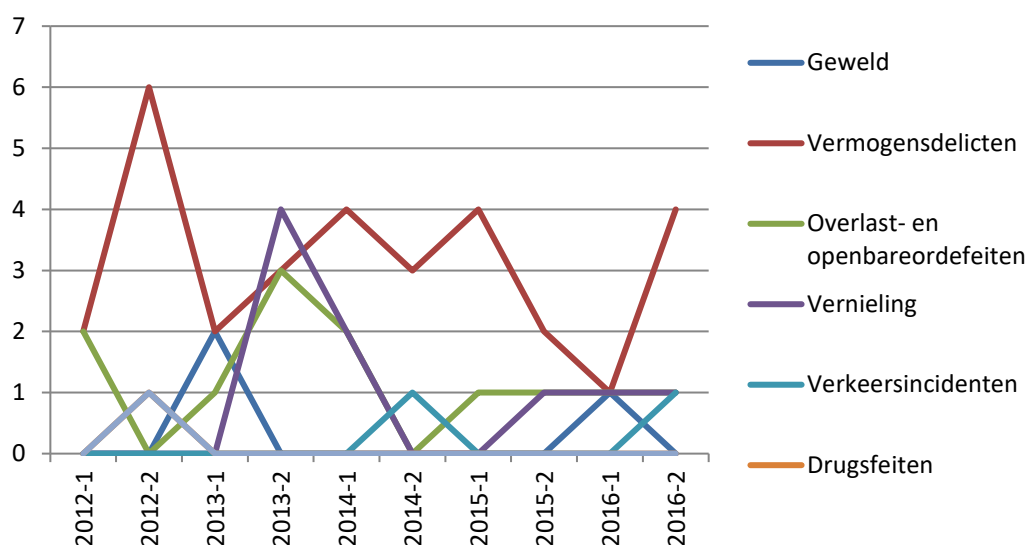
De registraties zijn opgedeeld naar de volgende categorieën: geweld, vermogensdelicten, overlast- en openbare orde feiten, vernieling, verkeersincidenten, drugsfeiten en overige feiten.²⁵ In bijlage 3 staat vermeld welke feiten onder de delictcategorieën vallen.

Algemene feitenanalyse

Net zoals in de enquête onder omwonenden is in de analyse van de politieregistraties onderscheid gemaakt tussen de straten direct in de buurt (eerste schil) en iets verderop gelegen (tweede schil).

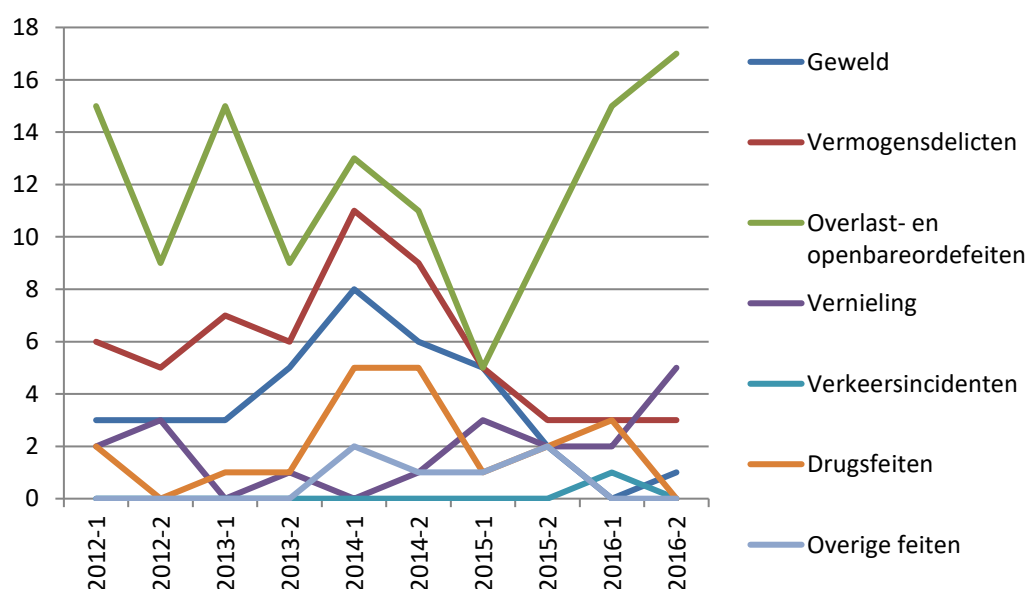
25. Er is ook gevraagd naar zedenzaken, maar de zaken die voorkwamen, vallen buiten het onderzoeksgebied en zijn dus in de analyse niet meegenomen.

Figuur 4.2: incidenten op halfjaarbasis in de eerste schil, naar delictcategorie (in aantallen)

In de eerste schilt loopt het aantal incidenten op halfjaarbasis uiteen van 0 tot 6 incidenten per categorie. In vergelijking met voorgaande halve jaarperiodes valt na de komst van het azc alleen de toename in het aantal vermogensdelicten op. Dit heeft meer te maken met het lage aantal vermogensdelicten in het eerste halfjaar van 2016, want vier feiten is in eerdere periodes ook voorgekomen.

Figuur 4.3: incidenten op halfjaarbasis in de tweede schil, naar delictcategorie (in aantallen)

De aantallen incidenten in de tweede schil liggen hoger dan in de eerste schil. Dit heeft ook te maken met de verschillen in aantallen huishoudens; er komen flats voor in de

tweede schil, niet in de eerste schil. Het jaar 2014 betekende een piek in verschillende soorten incidenten, vooral drugs- en geweldsfeiten en vermogensdelicten. Van deze delicten is nagenoeg niets over in het laatste half jaar van 2016. Opmerkelijk is wel dat het aantal vernielingen en overlast- openbare orde feiten juist in deze tweede schil, dus na de komst van het azc, toeneemt in het tweede deel van 2016.

Specifieke feitenanalyse

In de politieregistratie is gekeken naar incidenten die in de periode juli tot en met december 2016 zijn geregistreerd op het adres Voorsterallee 1 te Zutphen.²⁶ Het blijkt om in totaal 22 incidenten te gaan. Deze zijn als volgt op te delen:

Tabel 4.1: door de politie geregistreerde incidenten op het azc-terrein (periode juli-december 2016)

Soort incident	Aantal
Ruzie/twist (zonder gevolgen)	9
Zware mishandeling	2
Eenvoudige mishandeling	2
Bedreiging	2
Vechtpartij (zonder gevolgen)	2
Huisvredebreuk	1
Valse identiteit opgeven	1
Overlast door verward/overspannen persoon	1
Belediging	1
Diefstal fiets	1
Totaal	22

Daarnaast is gekeken naar de maand waarin de incidenten zich voordoen. Het blijkt dat in het begin en aan het eind van de azc-periode minder incidenten voorkwamen: in augustus 1, september 2, oktober 6, november 9 en december 4.

26. Oorspronkelijk was het adres van de politieschool Voorsterallee 25-27, maar dit is na de vestiging van het azc door de gemeente veranderd in nummer 1 t/m 7. In de registratie staan alleen feiten op het adres Voorsterallee 1 genoemd. De overtredingen Vreemdelingenwet (niet voldoen aan vereisten VW) zijn niet meegenomen in deze analyse, dit waren er in de onderzoeksperiode 45.

4.3 De door omwonenden bij het COA ingediende klachten

In totaal zijn er tussen juli en december 2016 47 klachten door omwonenden ingediend die een relatie hebben met de aanwezigheid van het azc en zijn bewoners. De aard van de klachten hebben betrekking op het volgende:

- geluidsoverlast (n=25), regelmatig veroorzaakt door kinderen en voetballen op het terrein of het voetbalveldje. Ook zijn er klachten over bouwoverlast en geluidsoverlastgevende bewoners in de late uren of in de nachtelijke uren. De piek van meldingen ligt vooral vanaf de vierde week van opening tot oktober 2016.
- gevaarlijk fietsgedrag (n=7); Veelal waren de klachten over rijden zonder verlichting, geen voorrang verlenen, geen richting aangeven of niet voor rood licht stoppen. Deze klachten spelen zich vanaf november 2016 af;
- rommel in de buurt (n=5);
- burgers die zich geïntimideerd voelen (n=6); Dit varieerde van vermoedelijke openbare dronkenschap, fluiten naar vrouwen, aanspreken op een intimiderende wijze naar omwonenden of vermoeden van diefstal door azc bewoners. Ook is er éénmaal melding gedaan van poepende bewoners in de bosjes.
- gat in het hek dat een sluiproute creëert richting het voetbalveldje (n=3);
- nafluiten (n=1).

Afhandeling van de klachten:

De klachtafhandeling bij het COA verloopt via zes stappen en wordt verwerkt in het COA-systeem MyBis. In de eerste stap komt de klacht/opmerking binnen bij het COA (telefonisch of via email). Vervolgens (stap 2) maakt een COA-medewerker een klacht aan in het systeem. Nadat een scherm is verschenen (stap 3) wordt de klacht/opmerking daarop ingevuld en opgeslagen (stap 4). Er wordt door de COA-medewerker expliciet gevraagd of de melder een terugkoppeling wenst. Het kan dan voorkomen dat een melder aangeeft een terugkoppeling niet noodzakelijk te vinden. Vervolgens staat de klacht/opmerking ingevoerd als 'openstaand' (stap 5). Wanneer de klacht/opmerking afgerond is, wordt deze als zodanig ingevoerd. Daarmee komt de klacht/opmerking onder 'afgehandeld' te staan (stap 6) zodat deze in de toekomst terug gekeken kan worden.

De klachten komen in alle maanden voor, in juli 7, in augustus 13, in september 13, in oktober 6, in november 4 en in december 4 klachten. In de laatste drie maanden van 2016 komen amper klachten over geluidsoverlast voor, maar worden juist klachten over gevaarlijk fietsgedrag gemeld.

Na alle klachten is door het COA een vorm van actie genomen. Dit kan bestaan uit het aanspreken van aanleverende bedrijven of asielzoekers (vooral bij geluidsoverlast en rommel), het informeren van asielzoekers over normen en waarden (in geval van op

burgers overkomend intimiderend gedrag) of het aansturen van bewakingsbedrijf Trigion (om bijvoorbeeld toekomstige geluidsoverlast tegen te gaan door ook het voetbalveldje mee te nemen). Ook is de huismeester ingeschakeld, bijvoorbeeld om het gat in het hek te dichten. Verder is een afspraak gemaakt met de Coöp, om de overlast rondom die winkel te monitoren en een aanpak te bespreken.

Een aandachtspunt is dat bepaalde overlast een terugkerend fenomeen is en zich in bepaalde jaargetijden voordoet en mogelijk zal voordoen. Geluidsoverlast draagt een sterke 'mooiweercomponent' met zich mee, terwijl gevaarlijk fietsgedrag zich vooral in de donkere maanden afspeelt. Dit zijn aandachtspunten waarmee al op voorhand rekening gehouden kan worden als het betreffende jaargetijde gaat komen.

In 25 van de 47 klachten hebben bewoners aangegeven geen terugkoppeling te wensen. De overige 22 klachten zijn teruggekoppeld met de melders.

5 Duiding van alle bronnen

In dit hoofdstuk gaan we in op de bevindingen van de eenmeting. Deze bevindingen worden aangevuld met de reactie van de klankbordgroepleden aan wie een presentatie van de bevindingen gegeven is. Aan het eind van dit hoofdstuk geven we een vooruitblik op de komende meetperiode (richting de tweemeting) voor wat betreft de veiligheid en leefbaarheid rondom azc Zutphen.

5.1 De bevindingen uit de eenmeting (in vergelijking met de nulmeting)

De nul- en eenmeting zijn nagenoeg gelijk in aantal ingevuld, met een vergelijkbare man-vrouwverhouding. De respons is vooral hoog in de straten die dicht bij het azc liggen (de eerste ring). Straten daarbuiten (de tweede ring) hebben de vragenlijst minder vaak ingevuld.

Overlast onder omwonenden in de metingen

In vergelijking met de nulmeting geven meer omwonenden in de eenmeting, dus na de komst van de azc-bewoners, aan dat de overlast toeneemt. Het gaat dan vooral om onveilige verkeerssituaties tussen weggebruikers, toenemende drukte op straat (samenstelling, rondhangen, dronken mensen op straat) rommel op straat en geluidsoverlast. Deze feiten komen ook terug in de klachten van omwonenden, waarbij het in de 'lichte' maanden (tot oktober 2016) vooral om geluidsoverlast en in de 'donkere' maanden (vanaf oktober 2016) vooral om slecht fietsende asielzoekers zonder licht gaat.

De klankbordgroepleden geven aan dat overlast vooral van asielzoekers op het sportveld naast het azc en schreeuwende azc-kinderen in de avond komt. Vanuit het COA wordt hierover opgemerkt dat het sportveld op het azc-terrein klaar is, dus naar verwachting verplaatsen de activiteiten van asielzoekers zich naar dat sportveld, waardoor omwonenden minder overlast gaan ervaren. Wat betreft geluidsoverlast en verkeerd fietsgedrag zijn de klankbordgroepleden ervan overtuigd dat deze overlastvormen een meer structurele aanpak op seizoensbasis vereisen.

Er zit verschil in overlastbeleving tussen de dicht bij het azc liggende straten (eerste schil) en de verderop gelegen straten (tweede schil), maar er vallen ook verschillen weg als de eenmeting vergeleken wordt met de nulmeting. Kwam in de nulmeting meer overlast van hardrijdende auto's en rommel op straat in de eerste schil voor, in de eenmeting is dit verschil verdwenen. Wel geeft de eerste schil (met daarin vaak de straten die het meest de enquête hebben ingevuld) aan meer last te hebben van hard praten/schreeuwen en van een inbreuk op de privacy. Ook vanuit deze invalshoek blijken geluidsoverlast en de gevolgen van de aanwezigheid van veel meer mensen de voornaamste overlastvorm. Op zich is dit natuurlijk ook niet verwonderlijk, omdat in de oude situatie voor het azc geen en in de startsituatie van het azc ruim 700 mensen extra aanwezig waren. Een laatste aandachtspunt is dat er in de straten die de enquête minder

vaak hebben ingevuld (vooral de verderop gelegen straten) wordt aangegeven dat er ten tijde van de eenmeting meer parkeerverlast voorkomt. In hoeverre dit laatste een op een toe te wijzen is aan de komst van het azc is niet eenduidig te beantwoorden.

De klankbordgroepleden zijn betrekkelijk genuanceerd als het gaat om de ervaren overlast. Men vraagt zich bijvoorbeeld af of juist de jeugd de overlast in de tweede schil veroorzaakt, niet de asielzoekers. Bovendien geven burgers aan dat er enige gewenning optreedt aan het nieuwe straatbeeld met de asielzoekers. Wat enkele klankbordgroepleden prettig vinden, is dat ze schoonmaakploegen van het azc de rommel in de buurt zien opruimen. Klankbordgroepleden vinden het dan ook niet verwonderlijk dat er juist in de eerste schil, direct rondom het azc, door omwonenden minder overlast vanwege rommel op straat wordt ervaren.

Slachtofferschap van criminaliteit onder omwonenden

Wanneer in de enquêtes gekeken wordt naar slachtofferschap van criminaliteit, dan blijkt (winkel)diefstal in de eenmeting een punt van aandacht, dit komt beduidend meer voor in de eenmeting. Ook zijn er indicaties dat burgers zich door groepjes mannelijke asielzoekers geïntimideerd voelen en dat er in enkele gevallen sprake is geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag (zoals sissen en nafluiten/-roepen). Vanuit diverse bronnen is aangegeven dat deze feiten zijn veroorzaakt door een specifieke groep asielzoekers, de zogenaamde Dublinclaimanten (asielzoekers die al elders in Europa asiel hebben aangevraagd). Een voorbeeld daarvan zijn enkele incidenten bij de Coöp geweest. Op deze groep asielzoekers is zowel in de asielprocedure (versnelde afhandeling) en persoonlijk (controles door het COA-personeel en de bewaking) extra inzet gepleegd. Dit heeft erin geresulteerd dat deze groep nagenoeg weg is in het azc. Na de tweemeting zal blijken of deze maatregelen effect hebben gehad. Dit heeft volgens het COA er ook mee te maken in hoeverre Dublinclaimanten in de toekomst nog opgenomen gaan worden in Zutphen.

Door het COA en de politie geregistreerde incidenten

In het onderzoeksgebied zijn in de onderzoeksperiode diverse incidenten geregistreerd waarvan aannemelijk lijkt dat deze niet veroorzaakt zijn door azc-bewoners. De incidenten zijn namelijk vooral te herleiden tot de tweede schil. Klankbordgroepleden sluiten niet uit dat anderen, bijvoorbeeld jongeren, voor deze feiten verantwoordelijk zijn.

Wel zijn door de politie 22 incidenten op het adres van het azc geregistreerd, terwijl het COA er 49 heeft geregistreerd. Dit verschil is logisch te verklaren, omdat de politie er niet na ieder incident bij geroepen wordt. Het zijn zowel bij het COA als bij de politie vooral feiten die te relateren zijn aan ruzie (met medebewoners of personeel), waarbij ook agressie en geweld is voorgekomen. In mindere mate is ook suïcid dreiging, zelfverwonding, medische problemen en seksueel grensoverschrijdend gedrag voorgekomen.

Het veiligheidsgevoel en de veiligheidsverwachting

Het veiligheidsgevoel van omwonenden bedroeg voor de komst van het azc een 8,5 op een schaal van 1 tot en met 10 en is na de komst van het azc gedaald naar een 7.1. Ook geven meer burgers in de eenmeting aan zich wel eens onveilig te voelen. Uit de klachtenanalyse komt ook naar voren dat sommige omwonenden zich door de aanwezigheid van asielzoekers geïntimideerd voelen. Het onveiligheidsgevoel wordt niet alleen veroorzaakt door de komst van het azc, maar onder andere ook door hangjongeren, te hard rijden door auto's en het moeten fietsen/lopen door de tunnel. Dit wordt ook bevestigd door de klankbordgroepleden. Toch zijn het juist de straten die de enquête veelvuldiger hebben ingevuld (en vaak dichterbij het azc liggen) die lager op het veiligheidsgevoel scoren en zich dus onveiliger voelen. Er is dus sprake van een 'azc-effect', waarbij de tweemeting zal uitwijzen hoe dit veiligheidsgevoel zich op de langere termijn ontwikkelt.

Nu het azc er eenmaal is, zijn omwonenden meer zeker geworden over de invloed die het azc op hun veiligheidsbeleving en de leefbaarheid in de buurt heeft. Beduidend meer omwonenden verwachten in de eenmeting dat hun veiligheidsgevoel stabiel zal blijven of beter zal worden. Ook weten mensen beter dan in de nulmeting welke invloed het azc op de leefbaarheid heeft. Het aandeel omwonenden dat geen of een positieve invloed verwacht, is in de eenmeting toegenomen.

De klachtenafhandeling

Verspreid in dit hoofdstuk zijn de klachten die bij het COA zijn binnengekomen al besproken. De meeste klachten, over geluidsoverlast, komen in de zomermaanden voor, daarna vallen de klachten terug. Het COA heeft op iedere klacht actie ondernomen. Dit is naar onze mening essentieel voor goed beheer, zowel om de klacht zo snel mogelijk te verhelpen als om te leren hoe toekomstige klachten tegen te gaan.

5.2 Vooruitblik op het komende jaar rondom azc Zutphen

Net na de start van het azc werden er ruim 700 asielzoekers gehuisvest aan de Voorsterallee. Nu recent landelijk is bepaald dat bestaande opvangcentra zullen krimpen naar 400 asielzoekers, lijkt het voor de hand te liggen om uit te gaan van minder overlast in de toekomst. Vanuit het COA zelf wordt hierover opgemerkt dat daarbij rekening gehouden moet worden met de samenstelling van de groep asielzoekers; het is volgens het COA meer de vraag welk type asielzoekers wordt gehuisvest in het azc. Het kan namelijk groot verschil in veiligheid en leefbaarheid schelen of Dublinclaimanten gehuisvest worden of gezinnen.

Ook heeft de ervaren overlast te maken met de perceptie van de omwonenden. Er lijkt inmiddels enige gewenning aan de extra levendigheid rondom het azc ingetreden te zijn. Dit neemt niet weg, dat nog niet achterovergeleund kan worden als het gaat om het

bestrijden van overlast; de zomermaanden zullen uitwijzen in hoeverre met name geluidsoverlast en drukte op het naastgelegen sportveld afneemt doordat het sportveld op het azc-terrein in gebruik is genomen. En in de wintermaanden mag extra aandacht uitgaan naar het fietsgedrag van asielzoekers. Maar met aanvankelijk 700 en in de nabije toekomst 400 asielzoekers in een oorspronkelijk betrekkelijk rustige buurt is enige overlast niet te voorkomen.

Het veiligheidsgevoel is een goede indicator voor wat er bij de omwonenden leeft in de omgeving van het azc. Veiligheidsbeleving wordt niet alleen door het azc en de bewoners bepaald. Zo hebben bijvoorbeeld de media, de persoonlijke levensvisie en achtergrondkenmerken (geslacht, leeftijd, et cetera) van omwonenden en incidenten die in de buurt plaatsvinden ook invloed op dit cijfer. Pas in de tweemeting zal een langetermijnbeeld duidelijk worden rond dit veiligheidsgevoel.

De monitoring in de door Bureau Beke uitgevoerde metingen is slechts een momentopname die ten dienste staat van het permanente beheer rondom het azc aan de Voorsterallee, iets dat constante aandacht verdient. Het in deze rapportage benoemen van overlast, slachtofferschap en veiligheidsgevoel betekent overigens niet dat er pas na deze rapportage wat aan gedaan wordt. Zo blijkt door de beheergroep al een aantal acties uitgezet te zijn om de overlast te reduceren. Een voorbeeld hiervan is dat het alcoholgebruik op straat al gesignaleerd is, dat een gesprek met de Coöp heeft plaatsgevonden over de overlast aldaar en dat diverse acties zijn ingezet om overlast op het naastgelegen sportveld te verminderen.

Daarnaast is er een zogenaamde Casustafel azc ingesteld. Aan deze tafel binnen de Veiligheidskamer (van het Veiligheidshuis) wordt de groep notoire overlastgevers extra gevolgd en worden maatregelen tegen deze groep besproken en/of uitgezet. De deelnemers aan deze casustafel zijn de gemeente Zutphen, de politie, het OM en het COA.

Geraadpleegde literatuur

Gemeente Breda (2015). *Omgevingsmeting asielzoekerscentrum: situatieschets na zeven maanden*. Breda: gemeente Breda, afdeling Bedrijfsbureau Ontwikkeling.

Intraval (2015). *Eerste meting Monitor Leefbaarheid Oranje*. Groningen-Rotterdam: Intraval.

Kuppens, J. en Ferwerda, H. (2016). Kuppens, J. en Ferwerda, H. *Metingen veiligheid en leefbaarheid rondom azc Zutphen. Naar een dynamische, handelingsgerichte monitor*. Arnhem: Bureau Beke.

Kuppens, J., Scholten, L. en Ferwerda, H. (2016). *Van inschatting naar beheer. Een risicoanalyse rondom het toekomstige azc Voorsterallee Zutphen*. Arnhem: Bureau Beke.

Bijlage 1: vragenlijst

4736212308

Vragenlijst Nulmeting AZC Voorsterallee

Arnhem, juni 2016

Geachte omwonende,

In opdracht van de gemeente Zutphen en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) gaat Bureau Beke uit Arnhem meerdere keren metingen uitvoeren om de veiligheid en leefbaarheid rondom het AZC aan de Voorsterallee in kaart te brengen.

Hiervoor vragen wij uw medewerking door de bijgevoegde eerste vragenlijst in te vullen. Dit levert namelijk belangrijke informatie voor een veilige en leefbare omgeving bij u in de buurt. De vragenlijst zal gebruikt worden om te kijken hoe de veiligheid en leefbaarheid zich ontwikkelen en of er eventueel aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn.

Het is belangrijk dat een gezinslid van **18 jaar of ouder** op uw adres deze vragenlijst invult. Wij hopen dat u bereid bent de vragenlijst in te vullen. U kunt de vragenlijst kosteloos retour zenden via de bijgesloten antwoordenvelop. We willen erop wijzen dat de vragenlijst volledig anoniem is, maar om de veiligheid en leefbaarheid goed in beeld te kunnen krijgen, zal wel gevraagd worden naar de straat waarin u woont. Zodra de uitkomsten van de eerste meting bekend zijn, zult u op de hoogte worden gebracht van de resultaten.

Vriendelijke groeten,

Jos Kuppens
Onderzoeker Bureau Beke
j.kuppens@beke.nl
026-443 8619

De toelichting en invulinstructie

Dit is de eerste meting, de zogenaamde nulmeting. Voor deze meting is het belangrijk dat u uitgaat van de huidige situatie, dus dat het AZC nog **niet** geopend is.

De antwoordmogelijkheden verschillen. Bij enkele vragen volstaat het plaatsen van één kruisje en bij andere vragen bestaat de mogelijkheid om meerdere kruisjes te plaatsen. Ook wordt in sommige vragen naar uw mening gevraagd. Overal staat aangegeven wat u moet doen.

7582212300

[illegible]

2. Ik ben een ☐ man ☐ vrouw

3. In onderstaande tabel staan bepaalde vormen van overlast. Wil u per vorm aangeven of u **de afgelopen drie maanden** geen, matige of veel overlast heeft ervaren? **U moet dus bij alle vormen één van de drie antwoordmogelijkheden aankruisen.**

Vormen van overlast	Geen overlast	Matige overlast	Veel overlast
Te hard rijden door auto's	☐	☐	☐
Onveilige verkeerssituatie tussen auto's en (brom)fietzers	☐	☐	☐
Onveilige verkeerssituatie tussen (brom)fietzers en voetgangers	☐	☐	☐
Rommel op straat	☐	☐	☐
Hard praten/schreeuwen	☐	☐	☐
Harde muziek	☐	☐	☐
Rondhangende personen	☐	☐	☐
Samenscholing/groepsvorming door personen	☐	☐	☐
Dronken mensen op straat	☐	☐	☐
Mensen die anderen lastigvallen	☐	☐	☐
Parkeerproblemen	☐	☐	☐
Inbreuk op privacy	☐	☐	☐

4. In onderstaande tabel staan bepaalde vormen van criminaliteit. Wilt u een kruisje plaatsen als u of een gezinslid hiervan slachtoffer bent/is geworden gedurende de afgelopen drie maanden? U moet dus bij alle vormen één van de twee antwoordmogelijkheden aankruisen.

Vormen van criminaliteit	Slachtoffer geworden in de afgelopen drie maanden?	
Mishandeling/geweld	☐ ja	☐ nee
Bedreiging	☐ ja	☐ nee
Drugsgebruik of drugshandel	☐ ja	☐ nee
Vernieling van de eigen woning	☐ ja	☐ nee
Vernielingen in de omgeving	☐ ja	☐ nee
Graffiti op de eigen woning	☐ ja	☐ nee

Vervolg van vraag 4

Slachtoffer geworden in de afgelopen drie maanden?

☐ ja ☐ nee

☐ ja ☐ nee

☐ ja ☐ nee

☐ ja ☐ nee

☐ ja ☐ nee

☐ ja ☐ nee☐ ja ☐ nee[illegible]

☐ Nee ☐ Ja, dat uit zich door...

[illegible]

Zeer
onveilig

□ 2

□ 3

□ 4

□ 5

□ 6

□ 7

8

□ 9

Zeer veilig

☐ 10

☐ Ik denk dat ik me veiliger zal voelen

☐ Ik denk dat ik me hetzelfde zal voelen

☐ Ik denk dat ik me onveiliger zal voelen

☐ Ik denk dat ik me onveiliger zal voelen

☐ Negatieve invloed☐ Geen invloed☐ Positieve invl☐ Weet ik niet

Hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst

Bijlage 2: tabellen hoofdstuk 3

Tabel 3.1: ervaren overlast (in %)

	<i>Ervaren overlast nulmeting (N=228)</i>			<i>Ervaren overlast eenmeting (N=249)</i>		
	<i>Geen</i>	<i>Matige</i>	<i>Veel</i>	<i>Geen</i>	<i>Matige</i>	<i>Veel</i>
Te hard rijden door auto's	44,3	38,2	17,5	47,8	31,0	20,8
Onveilige verkeerssituatie tussen auto's/(brom)fietzers*	50,7	32,6	16,7	39,9	36,3	23,8
Onveilige verkeerssituatie tussen (brom)fietzers/voetgangers*	71,1	20,0	8,9	51,8	32,0	16,2
Rommel op straat*	75,0	20,1	4,9	55,1	34,0	10,9
Hard praten/schreeuwen*	79,6	18,2	2,2	55,2	26,2	18,5
Harde muziek	83,7	14,5	1,8	80,0	14,7	5,3
Rondhangende personen*	95,6	4,0	0,4	68,0	23,1	8,9
Samenscholing/groepsvorming door personen*	97,8	1,8	0,4	73,3	15,4	11,3
Dronken mensen op straat*	96,9	3,1	0,0	89,1	8,5	2,4
Mensen die anderen lastigvallen*	97,3	2,7	0,0	85,5	10,9	3,2
Parkeerproblemen	80,6	12,8	6,6	82,2	12,6	5,3
Inbreuk op privacy*	96,0	4,0	0,0	81,6	13,1	5,3

Als een overlastvorm met een * gemarkeerd is, betekent dit een significant verschil op niveau $p < .05$.

Tabel 3.2: eigen slachtofferschap criminaliteit in afgelopen drie maanden (in %)

	<i>Nulmeting</i> (N=228)		<i>Eenmeting</i> (N=249)	
	<i>Wel</i>	<i>Niet</i>	<i>Wel</i>	<i>Niet</i>
Mishandeling/geweld	0,0	100,0	1,2	98,8
Bedreiging	1,8	98,2	2,8	97,2
Drugsgebruik of drugshandel	1,8	98,2	4,9	95,1
Vernieling van de eigen woning	0,0	100,0	0,8	99,2
Vernielingen in de omgeving	7,5	92,5	6,6	93,4
Graffiti op de eigen woning	0,0	100,0	0,0	100,0
Graffiti in de omgeving	5,7	94,3	4,5	95,5
Inbraak	1,8	98,2	3,7	96,3
Diefstal van eigendommen	2,6	97,4	4,1	95,9
Zakkenrollerij	0,0	100,0	0,0	100,0
Winkeldiefstal*	0,0	100,0	4,2	95,8
Rijden onder invloed	0,0	100,0	0,4	99,6
Seksueel ongeremd gedrag	0,0	100,0	3,7	96,3

Als een overlastvorm met een * gemarkeerd is, betekent dit een significant verschil op niveau $p < .05$.

Bijlage 3: indeling incidentcategorieën

Geweld	Bedreiging Bedreiging-vernieling overige objecten Bezit vuurwapens Doodslag/moord Eenvoudige mishandeling Eenvoudige mishandeling-wederspanning Vechtpartij (zonder gevolgen)
Vermogensdelicten	Chantage/afpersing Diefstal uit/vanaf personenauto Diefstal bromfiets/snorfiets Diefstal fiets Diefstal personenauto Diefstal ander vervoermiddel Diefstal (ook braak) uit/vanaf ander vervoermiddel Diefstal in/uit woning (niet gekwalificeerd) Gekwalificeerde diefstal in/uit woning Overige (eenvoudige) diefstal Overige diefstallen met geweld Overige gekwalificeerde diefstal Zakkenrollerij/tassenrollerij Heling
Vernieling	Brandstichting Vandalisme/baldadigheid Vernieling overige objecten Vernieling van/aan auto
Overlast-/openbare orde feiten	Belediging Huisvredebreuk Melding overlast jeugd Overlast door verward/overspannen persoon Ruzie/twist zonder gevolgen
Verkeersincidenten	Verkeersongeval met letsel Verkeersongeval met uitsluitend materiële schade
Drugsfeiten	Bezit softdrugs Handel e.d. harddrugs Overige drugsdelicten Overlast i.v.m. alcohol/drugs Vervaardigen softdrugs
Overig	Ongeval/onwel persoon Parkeerproblemen Poging tot zelfdoding

Turfstraat 1
6811 HL Arnhem
tel 026-443 86 19

info@beke.nl
www.beke.nl

www.beke.nl